

Att öka kunskapen om barnen i gruppverksamheter 2019

Per Åsbrink

FoU Välfärd
Arbetsrapport 2020:1

Att öka kunskapen om barnen i gruppverksamheter 2019

Per Åsbrink

Innehållsförteckning

BAKGRUND	4
Syfte.....	4
Metod.....	4
Bortfall.....	4
Disposition	4
DEL 1. RESULTAT TOTALT – VILKA ÄR BARNEN, 2019?.....	5
Antal barn	5
Barnens kön.....	5
Barnens ålder	6
Hur barnen bor.....	6
Rekryteringsvägar.....	8
Grupper 2019.....	8
Annat stöd.....	9
Problemen hos barnens föräldrar	10
Tidigare deltagande i grupp	11
Resultat – hur upplever barnen gruppverksamheten, 2019?.....	12
DEL 2. ÖPPNA FRÅGOR – BARNENS ÅSIKTER 2019	14
DEL 3. KOMMUNREDOVISNING 2019	16
SAMMANFATTNING	21
BILAGA 1	23

Bakgrund

2011 startade FoU Välfärd vid Region Gävleborg en forskarcirkel med representanter för stödgrupperna för barn- och unga i länet vars föräldrar har problem med alkohol/narkotika, psykiska problem, använder våld eller befinner sig i separationskonflikt. Barngruppsverksamheterna har beskrivits i en rapport från forskarcirkeln. En gemensam dokumentationsmall har tagits fram för att fr.o.m. 2012 kunna samla in och sammanställa statistik från stödgrupperna samt dokumentera vad gruppverksamheten har betytt för dem som deltagit.

Denna rapport omfattar sammanställda data för genomförda barngruppsverksamheter i länets kommuner under år 2019, med jämförelser för perioden 2012–2019 rörande barnen.

Syfte

Det finns ett behov av att öka kunskapen om barnen som deltar i gruppverksamheter, såsom familjeförhållanden, problem i familjen, andra stödåtgärder för det enskilda barnet samt barnens upplevelse av gruppverksamheten.

Metod

Barnen har besvarat en enkät (se bilaga 1). Gruppledarna har överfört svaren på dessa enkäter i en excelmall. Resultatet från deltagande kommuner har sammanställts av FoU Välfärd Region Gävleborg. Sammanställning och analys sker i SPSS. Fr.o.m. 2019 har arbetsgruppen arbetat fram en uppdatering av enkäten till barnen gällande frågor om barnens upplevelse av att gå i grupp. Därmed är det inte möjligt att jämföra barns upplevelse med tidiga år i följande rapport eftersom frågorna i den gamla och nya uppdaterade enkäten inte helt är jämförbara.

Bortfall

Vi beräknar ett bortfall mellan 8–10 %. Det har varit hög närvaro vid avslutningsträffarna, då enkäterna har fyllts i. Bortfallet beror till största delen på frånvaro vid dessa.

Disposition

Del 1: Redovisning av resultatet från sex kommuners gruppverksamheter.

Del 2: Barnens åsikter.

Del 3: Kommunredovisning.

DEL 1. Resultat totalt – Vilka är barnen, 2019?

Antal barn

Fem kommuner har inlämnat dokumentation kring barnen i gruppverksamheter för 2019. Totalt deltog 120 barn i gruppverksamheter i fem av länets kommuner (tabell 1).

Tabell 1. Antalet barn i gruppverksamhet efter kommuner. 2012–2019. Antal barn.

	År								Totalt
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
Sandviken	25	20	13	5*	14	14	24	14	124
Gävle	60	61	45	39	50	63	48	53	419
Söderhamn	16	14	15	21	18	24	15	16	139
Bollnäs	26	29	40	30	33	24	8*	29	211
Ovanåker	5	5	4	12	5*	5*	6*	-	26
Ljusdal	19	12	9	12	3*	-	-	-	52
Hudiksvall	3	0	0	0	5*	5*	8	8	19
Nordanstig	0	0	6	0	-	-	-	-	6
Totalt	154	141	132	119	128	135	109	120	996

Barnens kön

Fler flickor (68 %) än pojkar (32 %) deltog i gruppverksamheterna under 2019 i fem av länets kommuner. I jämförelse mellan 2018 och 2019 har andelen pojkar ökat (från 28 till 32 %). Sammantaget för perioden 2012–2019 (se kolumn Totalt) finner vi fler flickor (65 %) än pojkar (35 %) i gruppverksamheterna i länets kommuner (tabell 2).

Tabell 2. Kön. 2012–2019. Totalt. Antal och procent.

	År								Totalt
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
Pojke	45	53	51	50	44	52	30	38	363
	29 %	38 %	39 %	42 %	34 %	39 %	28%	32%	35%
Flicka	109	88	81	69	84	83	79	82	675
	71 %	62 %	61 %	58 %	66 %	61 %	72%	68%	65%
Totalt	154	141	132	119	128	135	109	120	1038
	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100%	100%	100%

Barnens ålder

För 2019 noteras att 79 % av barnen är mellan 7–12 år och 18 % mellan 13–16 år. Totalt för hela perioden (2012–2019) finner vi att de flesta barnen är i åldersgruppen 7–12 år (76 %) (tabell 3). Medelåldern på barnen som deltagit i gruppverksamheterna under 2019 är 10 år (10,29).

Tabell 3. Åldersgrupp. 2012–2019. Totalt. Antal och procent.

	År								Totalt
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
0 - 6 år	0	2	0	1	2	3	4	3	15
	0 %	1 %	0 %	1 %	2 %	2 %	4%	3%	1%
7 - 12 år	115	119	106	89	96	89	75	95	784
	75 %	84 %	80 %	75 %	75 %	66 %	69%	79%	76%
13 - 16 år	24	16	25	27	25	34	28	21	200
	16 %	11 %	19 %	23 %	20 %	25 %	26%	18%	19%
17 - 20 år	15	4	1	2	5	9	2	1	39
	10 %	3 %	1 %	2 %	4 %	7 %	2%	1%	4%
Totalt	154	141	132	119	128	135	109	120	1038
	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100%	100%	100%

Hur barnen bor

För 2019 noteras att 28 % av barnen bor med biologisk förälder + styvförälder och 24 % bor med en ensamstående mamma. 23 % bor växelvis hos mamma/pappa. 20 % bor med en ensamstående mamma och 10 % bor med båda sina biologiska föräldrar. I jämförelse mellan 2018 och 2019 noteras att andelen barn som bor med en ensamstående ökat från 20 – 24 %.

Över perioden 2012–2019 (se kolumnen Totalt) finner vi att de vanligaste familjebilderna för barnen som deltar i barngruppsverksamheterna är växelvisboende hos mamma/pappa (26 %) eller att bo med en ensamstående mamma (25 %) (tabell 4).

Tabell 4. Hur bor barnet? 2012–2019. Totalt. Antal och procent.

Barnets familjesituation	År								Totalt
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
Bor med båda föräldrarna	24	14	10	22	20	20	9	12	131
	16 %	10 %	8 %	18 %	16 %	15 %	8%	10%	13%
Bor med förälder + styvförälder	31	28	28	26	19	18	31	34	215
	20 %	20 %	23 %	22 %	15 %	13 %	29%	28%	21%
Bor med ensamstående mamma	43	35	36	20	35	35	22	29	255
	28 %	25 %	30 %	17 %	27 %	26 %	20%	24%	25%
Bor med ensamstående pappa	9	11	9	8	7	6	6	5	61
	6 %	8 %	7 %	7 %	5 %	4 %	6%	4%	6%
Växelvís boende hos mamma/pappa	33	34	32	32	40	39	30	28	268
	21 %	24 %	26 %	27 %	31 %	29 %	28%	23%	26%
Familjehem – släkting placering	5	4	0	0	3	5	2	5	24
	3 %	3 %	0 %	0 %	2 %	4 %	2%	4%	2%
Familjehem - främmande familjehem	6	12	6	11	3	10	8	7	63
	4 %	9 %	5 %	9 %	2 %	7 %	7%	6%	6%
Annan familjesituation	3	3	0	0	1	2	0	0	9
	2 %	2 %	0 %	0 %	1 %	1 %	0%	0%	1%
Totalt	154	141	121	119	128	135	108	120	1026
	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100%	100%	100%

Om vi kategoriserar barnens familjeförhållanden utifrån andel barn som lever med sina båda biologiska föräldrar respektive i andra familjeförhållanden finner vi att 10 % av barnen lever med sina båda biologiska föräldrar. En majoritet av barnen (90 %) lever alltså i splittrade familjer eller i andra familjeförhållanden (tabell 5).

Tabell 5. Andel barn i splittrade familjer. 2019. Totalt. Antal och procent

	Antal	Procent
Bor med båda biologiska föräldrarna	12	10%
Andra familjeförhållanden	96	80%
Placerad i familjehem eller annan familjesituation	12	10%
Totalt	120	100%

Rekryteringsvägar

För 2019 erhåller hälften av barnen (53 %) information om barngruppsverksamheten via socialtjänsten, 21 % via släkt, bekanta eller kompisar och 13 % via skolan. Under hela perioden (2012 – 2019, se kolumn Totalt) har socialtjänsten (49 %) varit den främsta informationskällan till barngruppsverksamheten i länets kommuner (tabell 6).

Tabell 6. Information om barngruppen. 2012–2019. Totalt. Antal och procent.

Informatör	År								Totalt
	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	2018	2019	
Genom socialtjänsten	56	65	50	55	62	63	52	63	466
	39 %	50 %	48 %	53 %	49 %	50 %	49%	53%	49%
Genom skolan	24	34	23	16	15	21	22	15	170
	17 %	26 %	22 %	16 %	12 %	17 %	21%	13%	18%
Genom min släkt/-bekanta/kompisar	43	31	20	21	24	32	15	25	211
	30 %	24 %	19 %	20 %	19 %	26 %	14%	21%	22%
Genom annan	20	1	12	11	25	9	17	15	110
	14 %	1 %	11 %	11 %	20 %	7 %	16%	13%	11%
Totalt	143	131	105	103	126	125	106	118*	957
	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100%	100%	100%

*Bortfall=2

Grupper 2019

Den vanligaste typen av gruppverksamhet i länets kommuner 2019 var ”Barn till separerade föräldrar” (29 barn) följt av grupp för barn med ”Missbruk i familjen” (26 barn) och ”Psyisk ohälsa i familjen” (18 barn) (tabell 7).

Tabell 7. Typ av grupp efter kommuner. 2019. Antal.

	Vilken grupp har avslutats							Totalt
	Missbruk	Psyisk ohälsa	Upplevt våld	Barn till separerade föräldrar	Missbruk samt psykisk ohälsa	Sorg grupp	Annan grupp (Självkänsla)	
Sandviken	5	0	0	0	9	0	0	14
Gävle	21	18	3	11	0	0	0	53
Söderhamn	0	0	0	3	0	0	13	16
Bollnäs	0	0	0	7	13	9	0	29
Hudiksvall	0	0	0	8	0	0	0	8
Totalt	26	18	3	29	22	9	13	120

Annat stöd

För 2019 noteras att 50 % av barnen *inte* erhåller något annat stöd än från barngrupperna. 20 % av barnen erhåller stöd från BUP och 17 % stöd i skolan. Sammantaget noteras (se kolumn totalt) att hälften av barnen (51 %) inte har några andra stödinsatser än barngruppsverksamheten, detta visar på gruppernas stora betydelse för dessa barn (tabell 8).

Tabell 8. Får barnet stöd från någon annan? 2012–2019. Totalt. Antal och procent.¹

Typ av stödinsatser	År								Totalt
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
Nej, ingen annan hjälp	84	67	74	58	74	68	47	60	532
	55 %	48 %	61 %	49 %	58 %	50 %	43 %	50%	51%
Ja, hjälp inom socialtjänsten	23	22	21	22	15	17	25	19	164
	15 %	16 %	17 %	18 %	12 %	13 %	23 %	16%	16%
Ja, BUP	12	17	14	16	15	22	12	24	132
	8 %	12 %	11 %	13 %	12 %	16 %	11 %	20%	13%
Ja, Barnhabiliteringen	2	1	1	2	0	4	1	0	11
	1 %	1 %	1 %	2 %	0 %	3 %	1 %	0%	1%
Ja, Stöd i skolan	26	32	22	25	23	27	30	20	205
	17 %	23 %	18 %	21 %	18 %	20 %	28 %	17%	20%
Ja, Barn och familjehälsan	7	5	2	4	4	7	5	10	44
	5 %	4 %	2 %	3 %	3 %	5 %	5 %	8%	4%
Ja, annan hjälp	19	19	3	7	7	10	5	3	73
	12 %	14 %	2 %	6 %	5 %	7 %	5 %	3%	7%
Antal barn	154	140	122	119	128	135	125	119*	1042

*Bortfall=1

För 2019 finner vi att 38 % av barnen erhåller *en* stödinsats utöver barngruppverksamheten och 8 % av barnen har *två* pågående stödinsatser utöver deltagande i gruppverksamheten. Andelen barn som inte är aktuella för andra insatser än gruppverksamheten har ökat från 43 till 51 % mellan 2018 och 2019 (tabell 9).

Tabell 9. Antal andra stödinsatser? 2012–2019. Totalt. Antal och procent.

Antal andra insatser	År								Totalt
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
0	84	68	70	58	74	68	47	60	529
	55 %	48 %	60 %	49 %	58 %	50 %	43 %	51%	52%
1	54	55	36	51	44	52	51	46	389
	35 %	39 %	31 %	43 %	34 %	37 %	47 %	38%	38%
2	13	13	8	5	10	14	8	9	80
	8 %	9 %	7 %	4 %	8 %	10 %	7 %	8%	8%
3	3	5	2	5	0	2	4	4	25
	2 %	4 %	2 %	4 %	0 %	2 %	4 %	3%	2%
4	0	0	0	0	0	1	0	0	1
	0%	0%	0%	0%	0%	1 %	0%	0%	0%
Totalt	154	141	116	119	128	135	109	120	1022
	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100%	100%

¹ Multivariabel tabell. Finns möjlighet att ange mer än ett alternativ

Problemen hos barnens föräldrar

De vanligaste problemen i barnens familjer år 2019 är missbruk hos vuxna (42%) följt av psykiska problem i familjen (38%) och föräldrar som skiljt sig och inte kommer överens (37 %). Vid en jämförelse över hela perioden 2012 – 2019 (se kolumn totalt) finner vi att de vanligaste problemen hos barnens föräldrar är missbruk (39%) och separationskonflikter (38 %) (tabell 10).

Tabell 10. Problem i familjen. 2012–2019. Totalt. Antal och procent.²

Typ av problem	År								Totalt
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
Missbruk	84	70	48	59	43	45	44	50	443
	57 %	51 %	39 %	50 %	35 %	35 %	40 %	42%	39%
Psykiska problem	26	18	21	25	32	47	33	45	247
	18 %	13 %	17 %	21 %	26 %	35 %	30 %	38%	22%
Våld mellan vuxna i hemmet	16	9	7	10	16	11	22	16	107
	11 %	7 %	6 %	8 %	13 %	8 %	20 %	13%	9%
Föräldrar som skiljt sig och inte kommer överens	52	61	54	53	68	56	53	44	441
	35 %	45 %	44 %	45 %	55 %	41 %	49 %	37%	38%
Andra problem	18	21	24	4	17	23	18	29	154
	12 %	15 %	20 %	3 %	14 %	17 %	17 %	24%	14%
Antal barn	147	136	122	118	124	135	170	184	1136

För 2019 finner vi att det i genomsnitt förekommer närmare två problem (1,53) i barnens familjer. I jämförelse mellan 2012 och 2019 har problemtyngden i familjerna för de barn som deltar i barngruppsverksamheten ökat, från 1,33 till 1,53 (tabell 11).

Tabell 11. Genomsnittligt antal problem i familjen. 2012–2019. Totalt. Medelvärde.

År	Medel	Antal
2012	1,33	147
2013	1,32	136
2014	1,25	122
2015	1,29	119
2016	1,41	124
2017	1,36	135
2018	1,55	109
2019	1,53	120
Totalt	1,36	1012

² Multivariabel tabell. Möjlighet att ange mer än ett alternativ.

Nedanstående tabell 12 beskriver vilken grupp som barnen deltagit i samt vilka problem man upplever i sin familj. Vilken grupp som barnen har deltagit i överensstämmer med vilket problem man upplever i sin familj. Vi noterar dock att för en del av barnen föreligger ytterligare problem i familjen. Som exempel, för de barn som deltagit i grupp rörande ”Missbruk” noteras att vissa barn även har erfarenhet av psykisk ohälsa i familjen eller våld mellan vuxna i sin familj (tabell 12).

Tabell 12. Deltagande i typ av grupp jämfört problem i familjen. 2019. Totalt. Antal.³

Vilken grupp har barnen deltagit?	Problem i familjen					Totalt
	Missbruk	Psykiska problem	Våld mellan vuxna i hemmet	Föräldrar som skiljt sig och inte kommer överens	Andra problem	
Missbruk	26	11	5	3	1	26
Psykisk ohälsa	5	18	2	2	2	18
Upplevt våld	0	2	2	3	0	3
Barn till separerade föräldrar	2	1	3	28	3	29
Missbruk/psykisk ohälsa	13	9	3	4	6	22
Sorggrupp	0	0	0	1	9	9
Annan grupp	4	4	1	3	8	13
Totalt	50	45	16	44	29	120

Tidigare deltagande i grupp

För gruppverksamheterna under 2019 noteras att de allra flesta barnen (81 %) aldrig tidigare har gått i grupp. Av de barn som tidigare har deltagit i gruppverksamhet har de flesta av barnen gått i grupp ”Missbruk i familjen” (6 %) (tabell 13).

Tabell 13. Har barnet tidigare gått i grupp? 2012–2019. Totalt. Antal och procent.⁴

	År							
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Nej, aldrig tidigare gått i grupp	110	100	88	79	97	102	81	96
	72 %	72 %	72 %	66 %	76 %	76 %	75 %	81%
Ja, grupp Missbruk i familjen	29	17	20	25	20	21	9	7
	19 %	12 %	16 %	21 %	16 %	16 %	8 %	6%
Ja, grupp Psykisk ohälsa i familjen	2	8	2	3	3	9	10	3
	1 %	6 %	2 %	3 %	2 %	7 %	9 %	3%
Ja, grupp Bevitnat våld i familjen	6	2	1	3	2	1	5	3
	4 %	1 %	1 %	3 %	2 %	1 %	5 %	3%
Ja, grupp Barn till separerade föräldrar	5	13	12	11	2	3	12	6
	3 %	9 %	10 %	9 %	2 %	2 %	11 %	5%
Annan grupp	4	6	1	1	10	3	2	7
	3 %	4 %	1 %	1 %	8 %	2 %	2 %	6%
Totalt	153	138	122	119	128	135	119	122*

*Bortfall=1 (antal barn 119).

³ Multi Response Crosstabs

⁴ Multi response

Resultat – hur upplever barnen gruppverksamheten, 2019?

Följande avsnitt redovisar resultatet av den del av enkäten där barnen får delge sina upplevelser kring att delta i barngruppen utifrån en skala 1–5 (1=mycket negativt, 5= mycket positivt).

De allra flesta barnen (83 %) av barnen *instämmer helt* att gruppen har varit till *god hjälp*, vi finner att 79 % av barnen *instämmer helt* att dom har blivit lyssnad på i gruppen (tabell 14).

Tabell 14. Om att gå i gruppen. 2019. Procent.

	Instämmer inte alls	2	3	4	Instämmer helt
Jag tycker att gruppen har varit till god hjälp**	1	1	3	13	83
Jag har blivit lyssnad till i gruppen**	0	1	6	15	78
Det har varit bra att träffa andra barn med liknande erfarenheter **	3	3	13	25	56

Barnen erhöll ett antal frågor i enkäten som rör upplevda effekter *efter* avslutad gruppen. Där finner vi bl.a. att 66 % *instämmer helt* i att man har *lättare att be om hjälp* efter gruppen samt att mer än hälften (53 %) *instämmer helt* i att man *känna igen sig och prata om sina känslor* efter att ha deltagit i gruppen (tabell 15).

Tabell 15. Efter gruppen 2019. Procent.

	Instämmer inte alls	2	3	4	Instämmer helt
Jag har lärt mig mer i och av gruppen	3	3	13	25	56
Jag kan prata med vuxna när jag behöver	2	7	14	13	64
Det har varit bra för mig att få träffa andra barn-/ungdomar	0	1	6	15	78
Jag kan be om hjälp när jag behöver	2	3	12	18	66
Jag kan känna igen och prata om mina känslor	7	3	14	23	53
Jag tänker mer på mig själv och vad jag behöver*	9	5	38	16	33

*Bortfall=4

Mer än hälften av barnen (68 %) skulle kunna tipsa en kompis om att gå grupp.

Genom att barnen får besvara enkätfrågorna utifrån en skala på 1–5, där 1=mycket dåligt och 5=mycket bra, går det att beräkna ett medelvärde. Där ett medelvärde kring 4 eller 5 är *positivt* och ett medelvärde kring 1 eller 2 är *negativt*.

Vid en sammanställning, i fallande skala, av medelvärden (skala 1–5) kring barnens upplevelser av gruppverksamheterna under 2019 finner vi att de högsta medelvärden (mest nöjd) rör upplevelsen av att ha *blivit lyssnad till i gruppen* (4,76) och *träffat andra barn med liknande erfarenheter* (4,71). Lägsta medelvärden (minst nöjd) för 2019 noteras för frågorna rörande och *jag kan be om hjälp när jag behöver* (4,14) och *jag kan känna igen och prata om mina känslor* (3,59) (tabell 16).

Tabell 16. Sammanställning medelvärden 2019. Skala 1–5. 1 = mycket dåligt, 5 = mycket bra. Medelvärde.

	2019 Medelvärde
Jag har blivit lyssnad till i gruppen	4,76
Det har varit bra att träffa andra barn med liknande erfarenheter	4,71
Jag tycker att gruppen har varit till god hjälp	4,63
Jag tänker mer på mig själv och vad jag behöver	4,63
Det har varit bra för mig att få träffa andra barn-/ungdomar	4,43
Jag kan prata med vuxna när jag behöver	4,32
Jag har lärt mig mer i och av gruppen	4,27
Jag kan be om hjälp när jag behöver	4,14
Jag kan känna igen och prata om mina känslor	3,59

DEL 2. Öppna frågor – Barnens åsikter 2019

Barnen fick i slutet av enkäten skriva ner sina upplevelser av gruppverksamheten.

Skriva fritt vad tyckte du var bra och vad vill du ändra på		
Allt har varit bra. Vi har pratat om allt och det har varit bra. Vill gå igen. Vill att lillebror ska gå.	Det var bra grupp och att få träffa nya vänner och lära sig något nytt. Jag är fullständigt nöjd med allt.	Jag tyckte det var bra att se film om hur andra har det som lever bland missbrukande föräldrar. Bra att lära känna andra barn som har det lika. Skulle vilja att det var mer lek.
Alla var snäll och det var andra som hade samma som jag och att jag kunde prata när jag ville och det är nice. Bästa Ever!!!	Det var lite tråkigt, men det är svårt att få det så att alla tycker det är bra.	Jag tyckte det var bra för man fick träffa nya kompisar. Vill gå i grupp senare.
Alla är snälla och lyssnar på vad man säger. Inget behöver ändras.	Det var skönt att höra att de andras föräldrar också hållit på med missbruk	Jag tyckte om att gå på Grinden. Det jag vill ändra på till nästa gång är att vara ute mer.
Allt var bra med gruppen. Jag vill gå en gång till.	Det var skönt att man inte var ensam. Det var fantastiskt. Alla var underbara. <3 <3	Jag tyckte om att vara i grupp. Det har varit bra och få prata om grejer.
Allt var bra. Ni är bäst.	Det var superkul att gå i grupp. Jag känner att jag fått "lätta" på mina känslor m m.	Jag vill att man ska få gå i samma grupp en gång till eller att man får välja 2 eller 3 i gruppen som man vill gå i en annan grupp med.
Allt var kul men bäst var kurragömma.	Det är kul i gruppen allt är kul.	Jag vill gå i en grupp igen
Allt, vill gå i grupp igen	Detta var bra: Familjefesten, lekarna, pizza, övningarna och fikat.	Jag vågar prata mer om mina känslor och när jag tycker att andra behandlas fel. Jag vet nu att det inte är mitt fel att mamma och pappa bråkar, det är bra att veta. Flera träffar skulle vara bra.
Att jag hade världens bästa pedagoger!!!	Extra fråga: "Har du kunnat få en/flera nya kompisar?" Svar: Ja, eller i alla fall fler än en.	Man lär känna andra ungdomar och skaffa nya vänner. Man kan prata om vad som helst.
Att träffa andra barn som var i samma sits. Och att vi fick pyssla.	Familjefesten och kurra-gömma var roligt. Första gången var pirrigt men kul. Bra med frukt och fika.	Marika och Rasmus har varit superbra. Jag har fått nya kompisar och dom är supersnälla.
att vara med bra folk. Inget ska förändras	Familjefesten var bäst: Att vi barn fick hålla i den och ordna allt, leda Färgpek, fikat, Snabba val och att mamma kom då! Knuten och att avsluta på pizzeria var roligt. Jättebra att få träffa andra barn som har det besvärligt.	Mer lek och mindre arbetsblad.
Att veta att jag inte är ensam	Gruppen har varit bra! Det har varit skönt att vi var en liten grupp i år.	När vi har pratat har varit bäst, och att alla är barn som delat med sig och inte vuxna.
Att vi fick leka och träffa kompisar	Inget ska ändras. Bra att få lära oss om känslor. Leka lekar. Familjefesten var kul! Att gå på restaurang tillsammans och fikat var bra.	Roligt att få lära känna nya människor. Skulle inte vilja ändra något alls.
Bara bra! Gå på restaurang, kasta gosedjur, fika, familjefesten!	Jag fick träffa nya kompisar och mycket känns bättre nu.	Skulle velat rita och bakat bullar
Bra att de andra lyssnar på vad jag vill säga. Jag skulle vilja gå i grupp igen.	Jag gillade mellissamtalen, jag skulle vilja ha mer tid att prata på mellisen. Tack för att jag fick gå på Grinden.	Skönt att prata med andra om missbrukande förälder. Mysigt med fika tillsammans. Bra att få rita sina känslor. Filmen var bra.
Bra att inte vara ensam.	Jag gillar alla här! Jag kommer sakna Grinden. KRAM	Tyckte det var kul att få träffa fler ungdomar i min ålder med samma situation och att få prata och känna igen sig. Man märker att man inte är ensam.

Bra att prata om känslor. Känslogrisen! :) Lekar och övningar. Familjefesten och pizza.	JAG GILLAR GRINDEN <3	Vill gå i en till grupp
Bra var Familjefesten, kasta nallar och äta på restaurang. Det är lättare att prata i gruppen om hur det är för de förstår och frågar bara som vanligt.	Jag har fått nya vänner. Jag visste inte att det fanns så många barn som känner oro och har det jobbigt i familjen. Det var bra att få veta. Jag känner mig inte ensam.	Vill inte ändra på någonting. Det som var bra var att alla var hjälpsamma och snälla.
Bra: Att man får prata med andra som har det svårt/lika.	Jag har lärt känna andra.	Vill leka mer. Arbetsblad ok.
BRA: Det har blivit lättare att inte tänka lika mycket på pappa. Lättare att koncentrera mig på annat. Veta att jag inte är ensam. Det var kul. DÅLIGT: För lite kurragömma. Måla mer mandalas.	Jag tycker att denna grupp har varit super!! Alla har varit jättesnälla och roliga! Och här har vi respekterat varandra!	Jag tycker att det var jättebra men skulle vilja att vi ses minst 3 timmar istället för 2
Bra! Det var inte bara att man var tvungen att lyssna hela tiden. Aktiviteter. Kommer inte på något dåligt.	Bäst var att leka och att äta mellis tillsammans.	Jag tycker att vi ska prata med om våra problem för att kunna öppna upp sig skulle det vara bra om vi kunde gå en längre tid på Grinden. Jag tyckte allt vi gjorde var bra, kul att lära känna nya personer.
Det har kanske varit lite för långt	Jag tycker det var kul. Vi gjorde roliga saker, roliga lekar och det var dåligt att gruppen tog slut.	Jag tycker det är bra i gruppen. Jag vill inte ändra på något
Det har varit kul att träffa nya kompisar. Vill gå i grupp igen	Det hjälper mycket och man känner sig inte ensam. Tråkigt att det är så få gånger och många som inte dyker upp.	Jag tycker det är bra när vi träffas så man vet att man inte är ensam om problemen. Johanna är bäst! Maria är bäst!
Det som har varit bra är nya kompisar. Jag har lärt mig känslor, kroppen, missbruk. Ha bättre pennor att rita med.	Jag tyckte att det kändes bra för dom lyssna och jag kände mig trygg med min grupp.	Det som var bra var att jag fick lära mig fler saker om sorg och om känslor.
Det var bra att gå i grupp. Träffa nya kompisar, dela med sig av tankar.	Jag tyckte att gruppen har varit jättebra	Jag tyckte att gruppen var snälla (alla) - gett mig stöd, lyssnat på mig. Har berättat vad som har hänt dem själva, varit där för mig. Jag vill inte ändra något. Bara lite tiden så tiden passar när man kommer hit.

DEL 3. Kommunredovisning 2019⁵

Följande avsnitt redovisar resultatet uppdelat på de sex kommunerna som har haft barngruppsverksamheter under 2019.

Den vanligaste typen av gruppverksamhet i kommunerna 2019 var ”Barn till separerade föräldrar” (29 barn). Sandviken och Gävle har haft grupper för ”Barn till missbrukande föräldrar”. Gävle har haft grupp för ”Barn som bevittnat våld” och grupp för ”Barn till föräldrar med psykisk ohälsa” (tabell 17).

För 2019 totalt noteras 120 barn i gruppverksamheter i länets kommuner (tabell 17).

Tabell 17. Antal barn i gruppverksamheter efter kommun. 2019.

	Missbruk	Psykisk ohälsa	Upplevt våld	Barn till separerade föräldrar	Blandad grupp missbruk/ psykisk ohälsa	Sorg grupp	Annan grupp	Totalt
Sandviken	5	0	0	0	9	0	0	14
Gävle	21	18	3	11	0	0	0	53
Söderhamn	0	0	0	3	0	0	13	16
Bollnäs	0	0	0	7	13	9	0	29
Hudiksvall	0	0	0	8	0	0	0	8
Totalt	26	18	3	29	22	9	13	120

Den totala genomsnittliga medelåldern på barnen som deltagit kommunernas gruppverksamheter 2019 är 10 år (10,29). För enskilda kommuner 2019 noteras, som exempel, en medelålder för Söderhamn på drygt 11 år (11,00) i jämförelse med en medelålder för 2018 på 11,33 år (tabell 18).

Tabell 18. Ålder. Kommuner. 2019 jämfört 2018. Ålder (medelålder).

	Medelålder 2019	Antal 2019	Medelålder 2018
Sandviken	9,71	14	10,92
Gävle	10,72	53	10,92
Söderhamn	11,00	16	11,33
Bollnäs	9,59	29	10,38
Hudiksvall	9,63	8	10,50
Totalt	10,29	120	10,84

⁵ Observera att det är vanskligt att jämföra mellan kommuner pga. den ojämna fördelningen av antalet barn.

Tabell 19 redovisar könsfördelningen i grupperna per kommun för 2019. Som exempel, för Sandviken noteras 5 pojkar och 9 flickor i gruppverksamheten under 2019 (tabell 19).

Tabell 19. Kön. Kommuner. 2019. Antal.

	Pojke	Flicka	Totalt
Sandviken	5	9	14
Gävle	19	34	53
Söderhamn	3	13	16
Bollnäs	7	22	29
Hudiksvall	4	4	8
Totalt	38	82	120

Totalt bor flest barn hos biologisk förälder + styvförälder (34 barn) följt av boende med en ensamstående mamma (29 barn). För 2019 noteras, som exempel, att i Gävle bor 16 barn i växelvis boende och 14 barn med en ensamstående mamma (tabell 20).

Tabell 20. Hur bor barnet? Kommuner. 2019. Antal.

	Hur bor barnet?							Totalt
	Bor med båda mina föräldrar	Bor med en förälder + styvförälder	Bor med ensamstående mamma	Bor med ensamstående pappa	Bor växelvis hos mina föräldrar	Bor i familjehem - hos släktingar	Bor i familjehem - hos andra vuxna	
Sandviken	1	5	3	2	2	0	1	14
Gävle	6	16	14	2	11	3	1	53
Söderhamn	2	3	4	0	3	0	4	16
Bollnäs	3	8	8	1	6	2	1	29
Hudiksvall	0	2	0	0	6	0	0	8
Totalt	12	34	29	5	28	5	7	120

Totalt för alla kommuners gruppverksamheter 2019 var de flesta barn i åldern 7–12 år (antal 95). För Söderhamn noteras att av 16 barn i gruppverksamheten var 10 st. mellan 7–12 år (tabell 21).

Tabell 21. Åldersgrupp. Kommuner. 2019. Antal.

	Åldersgrupp				Totalt
	0 - 6 år	7 - 12 år	13 - 16 år	17 - 20 år	
Sandviken	2	9	3	0	14
Gävle	0	40	12	1	53
Söderhamn	1	10	5	0	16
Bollnäs	0	29	0	0	29
Hudiksvall	0	7	1	0	8
Totalt	3	95	21	1	120

De flesta av barnen i länets kommuner erhöll information om gruppverksamheten via *socialtjänsten* (63 barn). Till exempel av de 53 barn i Gävle som gick i grupp erhöll mer än hälften, 32 barn, information via socialtjänsten (tabell 22).

Tabell 22. Information om barngruppen. Kommuner. 2019. Antal

	Information om barngruppen				Totalt
	Genom socialtjänsten	Genom skolan	Genom min släkt/bekanta/kompisar	Genom annan	
Sandviken	8	2	2	1	13
Gävle	32	6	12	3	53
Söderhamn	7	4	4	1	16
Bollnäs	12	3	5	8	28
Hudiksvall	4	0	2	2	8
Totalt	63	15	25	15	118

*Bortfall=2.

Har barnen ytterligare stödinsatser, förutom deltagande i gruppverksamheterna? 50 % (60 av 119) har inte några kompletterande stödinsatser parallellt med deltagande i barngrupp. Som exempel, i Gävle noteras att av 53 barn som deltagit i barngrupp har 29 barn (54 %) inte några andra stödinsatser. Barnen har i genomsnitt närmare *en* ytterligare stödinsats (0,63) (se kolumn medelvärde). Vi noterar bl.a. att barnen som deltar i gruppverksamhet i Söderhamn i genomsnitt har drygt *en* kompletterande stödinsats (1,19) förutom deltagande i grupp (tabell 23).

Tabell 23. Får barnet stödinsatser från någon annan? Kommuner. 2019. Antal. Medelvärde.

	Andra stödinsatser, antal							Antal barn	Antal stödinsatser medelvärde
	Nej	Socialtjänst	BUP	Barn-Hab.	Stöd i skolan	Barn och familje-hälsan	Annan hjälp		
Sandviken	3	6	5	0	2	0	0	14	0,93
Gävle	29	7	10	0	9	4	0	53	0,57
Söderhamn	5	3	3	0	9	4	0	16	1,19
Bollnäs	15	3	6	0	0	2	3	28	0,48
Hudiksvall	8	0	0	0	0	0	0	8	,00
Totalt	60	19	24	0	20	10	3	119*	0,63

*Bortfall=1.

De vanligaste problemen i barnens familjer är missbruk bland vuxna (antal 50) och psykiska problem i familjen (antal 45) samt separationskonflikter mellan vuxna (antal 44). För 2019 finner vi att det i genomsnitt förekommer närmare *två* problem (1,53) i barnens familjer (se kolumn medelvärde). Som exempel, för Gävle noteras att barnen i genomsnitt har närmare *två* samtidiga problem (1,70) i sina familjer (tabell 24).

Tabell 24. Problem i familjen. Kommuner. 2019. Antal. Medelvärde.⁶

	Problem i familjen					Antal barn	Antal problem medelvärde
	Missbruk	Psykiska problem	Våld mellan vuxna i hemmet	Föräldrar som skiljer sig och inte kommer överens	Andra problem		
Sandviken	11	5	2	1	2	14	1,57
Gävle	27	31	10	19	4	53	1,70
Söderhamn	4	4	2	6	8	16	1,50
Bollnäs	7	5	1	10	15	29	1,31
Hudiksvall	1	0	1	8	0	8	1,25
Totalt	50	45	16	44	29	120	1,53

Nedanstående tabeller (tabell 25 och 26) redovisar för medelvärdet (1–5) utifrån barnens bedömningar i enkäten om värdet med att gå i gruppen under 2019. Ju närmare värdet 5,0 desto bättre ”betyg”.

Som exempel, finner vi att barnen som gått i grupp i Gävle har gett värdet 4,81 (av medelvärde 1–5) rörande frågan ”Jag har blivit lyssnad till i gruppen” (tabell 25).

Tabell 25. Om att gå i gruppen. 2019. 1 = Mycket dåligt, 5 = Mycket bra. Medelvärde.

	Gruppen har varit bra för mig	Jag har blivit lyssnad till i gruppen	Det har varit bra för mig att få träffa andra barn/ungdomar
Sandviken	4,21	4,64	4,14
Gävle	4,81	4,87	4,89
Söderhamn	4,88	4,75	4,81
Bollnäs	4,69	4,90	4,72
Hudiksvall	3,50	3,75	4,25
Totalt	4,63	4,76	4,71

⁶ Notera att vissa barn har angett mer än ett problem.

Barnen fick besvara frågor i enkäten rörande upplevda effekter *efter* att ha deltagit i gruppverksamheten. Vi finner där, till exempel, att för barnen som gått i grupp i Gävle noteras ett högt medelvärde rörande frågan ”Jag kan be om hjälp när jag behöver” (4,45) (tabell 26).

Tabell 26. *Efter gruppen. 2019. 1 = Mycket dåligt, 5 = Mycket bra. Medelvärde. **

	Jag har lärt mig mer i och av gruppen	Jag kan prata med vuxna när jag behöver	Jag kan be om hjälp när jag behöver	Jag kan känna igen och prata om mina känslor	Jag tänker mer på mig själv och vad jag behöver*
Sandviken	4,00	3,79	4,00	3,93	2,90
Gävle	4,47	4,42	4,45	4,42	4,04
Söderhamn	4,63	4,44	4,31	3,75	3,13
Bollnäs	4,24	4,48	4,72	4,14	3,55
Hudiksvall	2,75	3,75	4,13	3,50	2,50
Totalt	4,27	4,32	4,43	4,14	3,59

*Bortfall=4.

Sammanfattning

Barnstödsgrupperna i de flesta av Gävleborgs kommuner är idag en etablerad verksamhet. Sammanställningen över länets kommuners barngrupper 2019 visar att grupper för *barn till separerade föräldrar* är den vanligaste i länets kommuner följt av grupp för *barn till missbrukande föräldrar*. Barnen som deltar i grupp är i genomsnitt 10 år, fler flickor än pojkar, de flesta barnen bor med en biologisk förälder + styvförälder eller med en ensamstående mamma. För de allra flesta barnen är det första gången man deltar i en gruppverksamhet. 50 % av barnen är inte aktuella för några andra stödinsatser än gruppverksamheten, för de barn som har andra insatser är *stöd inom BUP* eller *stöd i skolan* de vanligaste insatserna.

Att verksamheten är betydelsefull för de barn som deltar visar de höga betyg som barnen ger den i enkäten. Barnen blir medvetna om att man inte är ensam.

”Skönt att prata med andra om missbrukande förälder”.

”Jag visste inte att det fanns så många barn som känner oro och har det jobbigt i familjen. Det var bra att få veta. Jag känner mig inte ensam”.

Man lär sig även strategier i att bättre kunna hantera sin oro och frustration över tillståndet i sin familj.

”Jag vågar prata mer om mina känslor och när jag tycker att andra behandlas fel. Jag vet nu att det inte är mitt fel att mamma och pappa bråkar, det är bra att veta”.

”Det har blivit lättare att inte tänka lika mycket på pappa. Lättare att koncentrera mig på annat. Veta att jag inte är ensam”.

Thomas Lindstein⁷ sammanfattar sin forskning om barn som deltagit i Ersta Vändpunktens barngrupper så här: ”Det viktigaste för barnen var att; komma ifrån, prata med likasinnade, dela erfarenheter och öde med andra. Detta var i sig identitetsskapande och bidrog till ett påtagligt ökat självförtroende hos barnen”.

Mörkertalet är stort kring hur många av Sveriges barn som växer upp i hem där någon vuxen har ett missbruk. Enligt en kartläggning som Statens folkhälsoinstitut genomfört är det närmare 16 procent av papporna och närmare åtta procent av mammorna som lever med sina barn, som har en riskabel alkoholkonsumtion.⁸

Mörkertalet är lika stort vad gäller hur många barn som utsätts för att bevittna våld i familjen. Vissa försök har gjort för att uppskatta antalet barn som bevittnat våld i hemmet. Ett exempel är Rädda Barnen vars beräkningar visar att mellan 85 000 och 190 000 barn växer upp i familjer där våld ingår som en del av vardagen.⁹

En framtida utmaning för länets kommuner är att marknadsföra gruppverksamheten så att fler barn ges möjlighet att delta i grupp. Det finns ett ständigt behov av att informera om barngruppernas existens gentemot skolan, hälso- och sjukvården och allmänheten. Finns

⁷ Allmänna Barnhuset, 2001. Någon måste sätta ned foten... När föräldrar inte kan enas om vårdnad, boende och umgänge.

⁸ Barn och unga i familjer med missbruk. (2009). Socialstyrelsen.

⁹ SOU 2005:43.

andra sätt för kommunerna att nå ut med information till verksamheter som möter barn i sin vardag?

Efter gruppen

12) Jag har lärt mig mer i och av gruppen.

13) Jag kan prata med vuxna när jag behöver.

14) Jag kan be om hjälp när jag behöver.

15) Jag kan känna igen och prata om mina känslor.

16) Jag tänker mer på mig själv och vad jag behöver.

17) Kan du tänka dig att tipsa en kompis om att gå i grupp?

Ja

Nej

Vet inte

Skriva fritt

Här får du skriva om vad du tyckte var bra med att gå i grupp och vad som du skulle vilja ändra på.

Tack för dina svar!

Att öka kunskapen om barnen i gruppverksamheter 2019

Beställ arbetsrapporten från:
fou.valfard@regiongavleborg.se
Region Gävleborg, FoU Vårld
Gävle sjukhus, Hus 17, ingång 11 801 87 Gävle